

A Fonetikai, Foniátriai és Logopédiai Társaság kongresszusa

Ma este érkeznek a résztvevők, s holnap, szerdán kezdődik Makó, a városi tanács nagytermében, a Magyar Fonetikai Foniátriai és Logopédiai Társaság kongresszusa. A kétnapos tudományos tanácskozáson dr. Friny Tibor, a társaság elnöke mond megnyitó beszédet.

Szerdán délelőtt a tudatos forémahallgatás fejlesztéséről hangzik el hét referátum, köztük három szegedi szakemberé, amelyeket vita követ. A dyslexia téma körében nyolc előadást

vitatnak meg a résztvevők, majd délután újabb két előadást a pszicholingvisztikáról, Csütörtökön délelőtt dr. Kassai Ilona beszél modern vizsgálati eszközökről a hangkutatásban, majd három referátum következik a dadogásról, kettő a gége nélküli beszédéről, s több úgyszólván szabad előadást is elhangzik. Csütörtökön délután tartja közgyűlést a társaság, ahol dr. Hirschberg Jenő, a Magyar Fonetikai, Foniátriai és Logopédiai Társaság főtájkára tart beszámolót.

Meghalt dr. Waltner Károly

Dr. Waltner Károly, a Szegei Orvostudományi Egyetem közti szervezetben álló nyugalmazott professzora 1981. augusztus 18-án, 87 éves korában elhunyt. Benne a hazai gyermekgyógyászat egyik nagy egységét veszítette el.

Tanársegéd, adjunktus, majd a klinika tanszékvezető professzora. Jelentős és nemzetközileg elismert tudományos munkásságát fejtette ki a gyermekkori táplálkozás területén. Nagy érdemeket szerzett a II. világháborúban lebombázott gyermek-klinika újjáépítési terveiben való közreműködésével, magas szintű gyógyító munka feltételeinek megteremtésével, a klinika mintaszerű vezetésével. Orvosgenerációkat oktató, és vezető szakembereket nevelte.

Táplálkozástudományi vándorgyűlés

A Magyar Táplálkozástudományi Társaság VIII. vándorgyűlése hétfőn kezdte meg munkáját Pécsen. Téma: a táplálkozás szerepe az egészség megőrzésében és a gyógyításban. Ebből az alkalomból több mint kétszáz szakember — orvos, gyógyélelmész, kórház-szervező, élelmiszeripari mérnök, táplálkozástudományi kutató, kereskedelmi szakember — találkozott a vándorgyűlésnek helyet adó orvostudományi egyetemen. A vándorgyűlésen adták át a társaság tudományos díjait. A 115 éve született reves élettani kutatóról, Tangl Ferencről elnevezett emlékermet Jávori Tibor egyetemi tanár, a Pécsi Orvostudományi Egyetem I. sz. klinikájának igazgatója kapta a káros felszívódások vizsgálatában elért eredményeiért. A Magyar Táplálkozástudományi Társaság új díjat alapított, amelyet most először adományoztak. A társaság első elnökéről, a 75 éve született Sós József kórleletlan-tudósra elnevezett emlékeremmel Rigó János egyetemi tanárt, az Országos Dietetikai Intézet igazgatóját tisztelték meg táplálkozástudományi kutatásaiért. (MTI)

Spontán kezdeményezésből szervezett tömegmozgalom

Kertbarátköri vezetők találkozója

Háromnapos országos találkozó kezdődött hétfőn Nagykanizsán a kertbarátkörök vezetőinek részvételével. A Hazafias Népront és a Népművelési Intézet meghívására az ország minden megyéjéből érkeztek kistermelők a Komárom megyei faluba, hogy kicseréljék tapasztalataikat. Mint a találkozó elmondották, hazánkban sokan foglalkoznak háztáji kertészkedéssel, a lakosság egyharmada ugyanis kertes házában lakik, több mint 5 millióan közvetlenül vagy közvetve kapcsolatba kerültek a kertészeti tevékenységgel. Szerepük meghatározó az ellátásban, hiszen a zöldség- és gyümölcsfélék több mint egyharmada a kiskertekben terem meg.

Az első kertbarátkörök másfél évtizede spontán módon alakultak meg hazánkban. A Népront támogatásával ez a kezdeményezés szervezett tömegmozgalommá vált. A falvak többségében a művelődési házak és a klubok adnak otthont a szakköröknek, amelyekben a legkülönbözőbb foglalkozásúak: munkások, tsz-tagok, tisztviselők, háziasszonyok és nyugdíjasok tevékenykednek. A helybéli Néprontbizottságokon kívül az üzemek, vállalatok és a TIT is támogatja a szakkörök munkáját. A legtöbb helyen az Áfészek gondoskodnak arról, hogy elegendő műtrágyát, fóliát, szaporítóanyagot, vetőmagot és kisgépeket

kapjanak a kerttulajdonosok. A Kecskeméti Zöldsegtermesztési Kutató Intézet és a Debreceni Agrártudományi Egyetem kertészeti tanszéke bemutató parcellákat alakított ki azzal a céllal, hogy megismertesse az új fajtákat a kerttulajdonosokkal. Háromnapos találkozóra a kertbarátköri vezetők összegyűltek a mozgalom eddigi tapasztalatait. (MTI)

Amatőrfilmes világfesztivál

Szeptember 4-13. között Siófokon rendezik meg a 43. amatőrfilmes világfesztivált, valamint a Nemzetközi Amatőrfilm Szövetség 40. kongresszusát. Az idei fesztivál magyarországi megrendezése több évfordulóhoz is kapcsolódik. 50 évvel ezelőtt alakították meg hazánkban az amatőr

mozgófényképezők egyesületét. A fesztivál alkalmából megemlékeznek arról is, hogy 20 esztendője, 1961-ben rendezték meg a felszabadulás utáni első, sorrendben a IX. országos amatőr-film szemlélt. A világfesztiválra a magyar amatőrfilmek képviselőin kívül 400 külföldi

résztvevőt várnak a rendezők. A kameratulajdonosok száma hazánkban megközelíti a 100 ezret, az aktív amatőrfilmeké száma 1500, a szövetségi tagoké pedig 500. A versenyben — amelynek fővédnöke Pozsgay Imre művelődési miniszter — minden ország 75 perces programmal vehet részt.

Agyrémek és ágyrémek

Azt álmodtam, hogy két macska voltam és játszottam egymással — Karinthy Frigyesről való a szuperdialektikus kis mondatremek, mely feltehetően művészetének legbelső lényegét tükrözi. Egy író, aki szinte véres komolysággal játszadozik mindennel, legyen szó háborúról, politikusok örök érvényű nagy hazugságairól, férfi-nő viszonyról vagy gyermeknevelésről. A Karinthy-fintor totális: két macska játszik mélyértelmeben egymással, egyetlen személyiségben, nesze neked, világ, ez a játék ilyen, kezdj vele, amit akarsz!

met Karinthyból, propagálva és azonosulva. A kétségtelenül megfelelő arányérzékkel és nagy anyagszemerével készült tévéjáték (a műfaji elnevezés ezúttal nem a legszerencsésebb, de ki tud jobbat?), legnagyobb erényében rejlik hibája. Révész György mintha túlságosan közel engedte volna magát a Karinthyhoz. Még vérebben komolyan vett mindent, mint a felhasznált írók szerzője, s így a fintor-alapállás nem mindig volt egyértelmű. Hiszen Karinthy Frigyes, két macska volt, aki játszott egymással. Az élet legmélyén zajló játékot az író viszont — bevallottan — álmodta. Az Agyrémekben álom és valóság szétvált ugyan, de valami afféle sugallat, hogy tulajdonképpen Karinthy volt az a magyar irodalomban, aki a háború rémségei és a női agyrémek ügyében talán a legvilágosabban és legtótálisabban lát-

tott. E látszatról nyilván a kitérő színészi teljesítmények is „tehetnek” (a Heuréka, az Ónagysága 1916-ban, a Három csokoládészivar különösen élvezetes volt), mindenesetre nem árthat meg Karinthy Frigyes időt álló, klasszikus értékeinek a megállapítás: az igazán nagy játékos is — játékos elsősorban.

Az összeállításban hallhatjuk: „a nevetés azért a legköeletebb találmány, mert a tökéletlenség láttán tör ki az emberből”. Karinthy keserűen nevetett, mint Swift vagy Voltaire. De — nevelt. Könnyedsége és játékosága csak úgy hetven százalékból tükröződött igazán ebben a teljesség igényével fellépő, szemmel láthatólag nagy gonddal készült tévéprodukcióban. Persze, sok irodalmi jellegű tévéműsor lát-tán, ez a százaléksám is bőven elég a dicsérethez. Domonkos László

Régészeti feltárás

Az ideji kutatások egyértelműen bizonyítják, hogy Veszprémhez közeli Balácpusztán 2000 évvel ezelőtti nagykiterjedésű római villa-gazdaság állott. Balácpusztán a század első negyedében 12 épülettel már feltárták. Akkor kerültek elő azok a nemzetközi hírű mozaikpadlók, amelyek ma a Nemzeti Múzeumban, illetve Veszprémben és Tihanyban láthatók. Az időközben visz-

szatemetett épületsoport most újból feltárják. A villagazdaság centrumát, a főépületet már részben kibontották. Itt újabb falfréményeket, mozaikokat és használati tárgyakat találtak. Az épület melletti udvaron egy 17 méter hosszú falfréményre létek, restaurálás alatt megkezdték. A leletek, főleg a falfrémények és a mozaikok, va-

Üssünk a hasunkra!

Hot doggal van kitapátázva az ország. Mehetünk északra vagy délre benne, ott a tábla, és mindenki tudja már, virslivel töltött kiflit vehet, aki akar. Láttam olyat is, amelyiken a „forró kutya” kínálta magát. Ez a tábla megnevetetett, a többi viszont hergelni is képe. Hogyan tehette be izlésére kényes magyar nyelvünkbe ez az angol szó a lábát?

Jól emlékszem valamikor nyilatkozta valaki, milyen jó, hogy nyelvi sorompóink őrzését olyanra bízzuk, aki ért is hozzá, és leleményes is. Az atommágylát hozta föl példának. Jött a határon a fülünket sértő atomreaktor, megállították, és azt mondták neki: te így nem kellesz, de ha átalakulsz, akkor bejöhetsz. Csoda történt, abban az időben valóban atommágylát emlegettünk. Hogyan, hogyan se, mégis bejött a reaktor, és azt hiszem, itt is maradt.

idézni, mennyire könnyű nevet adni az ételeknek. Ráút a szakács a hasára vagy a térdképre, és azt mondja, dorozsmai bicskás pecsenye. Eszünk be se jut, hogy a hús, vagy a bicska dorozsmaiságát kutat-suk, esszük ahogy kapjuk. Megint út a szakács, és azt mondja, brassói apró pecsenye. Még egy ütés: bácskai rizses hús, szüzerémék, jatányéros, újházi tyúkleves, szegedi rostélyos, bográcsgulyás, szerbgyulyás, savanyú vetrece, pacalpörkölt. Aki nem tudja, hogy a hentesi anatómiában a rövidkaraj táján van a szűzszelet, az se hiszi, hogy a szűzket sütjük meg, étvágyunk könnyen eligazít bennünket a szerbgyulyás esetében is.

Két igen egyszerű ága van a példának. Az egyik az, hogy van sorompóre nyelvünknek, a másik pedig az, hogy sorompó alatt is bejönnek az idegen szavak. Ha meginog az önbizalmunk, azt is mondhatjuk, kár a sorompóért, mert úgyse győzzük figyelemmel. Vannak azonban megrogzított bizakodók, akik azt hiszik, nem szabad még földelni a játszmát.

Mondom, a mirigyekkel van a baj. Ki veszi a fáradtságot, hogy kibetűzze, mint jelent pontosan az ÁPISZ, a PIÉRT, az OFOTÉRT, a DÉMÁSZ, a DÉGÁZ, és a többi nyelvtelkerő betűszavunk? Ha az egyiket elnevezték volna bűnyöknek, azt is megértenék, mint ahogy a debreceniek megértették a Zsuzsit akkor is, ha kisvasutat jelentett. Rövidítés nemzet let-tünk öt vagy hat szót össze-zsugorítottunk, és azt hisszük,

most vagyunk igazán majak. Képesek vagyunk egycsapásra megérteni azt is, hogy Csem. sert, sült, burg. pár. kép, de nevet nem tudunk adni neki. Amikor a nyelvi aszály legjobban sanyargatott bennünket, akkor tört ránk a hot dog is és a gasztrófól is. Akik annyira tudnak angolul, hogy odakint ettek kolbászsázzal töltött kiflit, azok mondják, a miénk közel sem jár hozzá, végeredményben tehát névbőrtörlésről van szó. A lefordítása — a forró kutya — pedig jámbor idéletenség, ahogy a tükörszavak mindig azok, mint az önként vállalt nyelvi szólgaság. Rádásul annyira magyarosítottuk magát az eledelt, hogy jéghideg kiflibe be tudjuk dugni a vadhideg virslit is, elvégre energiatakarékoság van.

Mosó Masa, Gögös Gúnár — csengőszóra

A tanév kezdését jelző első csengőszóra több, a kisiskolásoknak szánt könyvvel jelentkezik a Móra Kiadó. Már az üzletekben van a szinte segédkönyvként kezelhető Mosó Masa mosodája és a Gögös Gúnár Gedeon című kötet új kiadása, továbbá a Benedek Elek leg-szebb meséiből készült válogatás Világkép nadszálkisszony címmel. A Mókuskönyvek sorozatának új darabja — Két kis kutya barátok címmel — a magyar irodalom immár klasszikus alakjainak gyermekekről írt műveit, meséit közli: többek között Karinthy Frigyes, Kosztolányi Dezső, Móricz Zsigmond, Tömörkény István, Török Gyula, Veres Péter írásait.

Új meseregényként kerül a könyvesboltokba Bálint Agnes műve, Labdarózsa lámpája címmel. A szerző Labdarózsa című korábbi könyvének alakjai térnek vissza a meseregényben. Weöres Sándor közkedvelt, népszerű gyermekverseit foglalja ma-

gába a Ha a világ rigó lenne című könyv, amely már negyedik kiadásban jut el olvasóikhoz. Hetedik kiadásban adják közre az Ezeregyéjszaka legjobb meséit, Ronay György válogatásában és utószá-vál. Zongora Bill és A madár-ijesztő címmel jelenik meg Gianni Rodarinak, számos nagyszerű gyermekkönyv írójának Magyarországon még ki nem adott műve: az erőszakot, a testi fenyejtést, az automániát, a sznobizmust veszi célba a szípköző humorral, humanus szenvedéllyel, nagy gyerekszeretettel. A nagyobb nebulóknak szánja a kiadó Metta W. Viktor írásait. Egy komisz köllök naplóját, Karinthy Frigyes átiratában. A Csikós könyvek gyűjtői Kertész Erzébet Bettina három élete címmel regényét tehetik majd a könyvesboltokba. Kicsiket, nagyokat egyaránt érdeklő kötet Nagy István György Űrhajózás című írásá, amely a Kolibri-sorozatban lát napvilágot.